

Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
Güvenlik Bilimleri Enstitüsü
Güvenlik Bilimleri Dergisi, Kasım 2023, Cilt:12, Sayı:2, 279-304
doi:10.28956/gbd.1122917

Gendarmerie and Coast Guard Academy
Institute of Security Sciences
Journal of Security Sciences, November 2023, Volume:12, Issue:2, 279-304
doi:10.28956/gbd.1122917

Makale Türü ve Başlığı / Article Type and Title

Araştırma/ Research Article

Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Hazırlanmış Olan Tezlerin Bibliyografya Çalışması
Bibliography Study of Theses Prepared in Forensic Medicine and Forensic Sciences Institutes

Yazar(lar) / Writer(s)

Rukiye TURGUT, Araştırma Görevlisi, Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi,
rukiye.turgut@ogc.iuc.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7834-1110

Bilgilendirme / Acknowledgement:

-Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

-Makalemizde etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur.

-Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Bu makale Turnitin tarafından kontrol edilmiştir.

This article was checked by Turnitin.

Makale Geliş Tarihi / First Received : 29.05.2022

Makale Kabul Tarihi / Accepted : 17.11.2023

Atıf Bilgisi / Citation:

Turgut R., (2023). Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Hazırlanmış olan Tezlerin Bibliyografya Çalışması, *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 12(2), ss 279-304.
doi: 10.28956/gbd.1122917

ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜLERİNDE HAZIRLANMIŞ OLAN TEZLERİN BİBLİYOGRAFYA ÇALIŞMASI

Öz

Bu çalışmada; Türkiye’de Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin konulara göre amacı, sonucu ve önerileri meta-sentez yöntemi ekseninde değerlendirilerek açıklanmıştır. Araştırma Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüleri anahtar kelimesi ile Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanındaki 1991 ila 2022 yılları arasında yayımlanmış olan 977 tez meta-sentez yöntemi ile değerlendirilmiştir. Bu tezlerin erişim izinlerinin bulunup bulunmadığı, yıl, üniversite, ana bilim dalı, program, konu, tür (yüksek lisans/ doktora), yöntem, amaç, sonuç ve önerileri bakımından tasnif edilerek değerlendirilmiştir. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin 739 (%75,64) yüksek lisans, 238 (%24,36) doktora tezi, tezler özelliği bakımından 672 özgün araştırma, 63 (%8,15) derleme ve 169 (%17,29) ise erişime açık olmadığı saptanmıştır. Tezlerin 663’ü İstanbul Üniversitesi’nde, 210’u Ankara Üniversitesi’nde 80’u İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa’da 24’ü ise diğer yükseköğretim kurumlarında hazırlanmıştır. Tezler ağırlıklı olarak 2010 yılı (53) ve sonrasında hazırlanmış olup tezlerden çoğunluğu (98) kriminalistik alanında olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Adli Tıp ve Adli Bilimler, Meta Sentez, Meta Analiz.

BIBLIOGRAPHY STUDY OF THESES PREPARED IN FORENSIC MEDICINE AND FORENSIC SCIENCES INSTITUTES

Abstract

In this study; the purpose, results and recommendations of the postgraduate theses prepared at the Institutes of Forensic Medicine and Forensic Sciences in Turkey were evaluated and explained on the axis of the meta-synthesis method. 977 theses published between 1991 and 2022 in the database of the National Thesis Center of the council of Higher Education were evaluated by meta-synthesis method with the keyword "Institutes of Forensic Medicine and Forensic Sciences". These theses were classified and evaluated in terms of whether they had access permissions, year, university, department, program, subject, type (master's/doctoral), method, purpose, results and recommendations. Of the postgraduate theses prepared at the Institutes of Forensic Medicine and Forensic Sciences, 672 are master's theses, 238 (%24,36%) are doctoral theses, 739 (75,64%), are original research, 63 (8.15%) are original research theses. 663 of the theses were prepared at Istanbul University, 210 at Ankara University, 80 at Istanbul University-Cerrahpaşa and 24 at other higher education institutions. The theses were mainly prepared in 2010 (53) and later, and the majority of the theses (98) were found to be in the field of criminalistics.

Keywords: Forensic medicine and forensic science, meta-synthesis, content analysis.

GİRİŞ

Adli bilim hem pratik hem de teorik bilginin ışığında disiplinler arası araştırmaların yapıldığı bir bilim dalıdır. Adli bilimlerin, pratikte olaylara çözüm bulmak için uygun teknik ve teorileri kullanılabilmesi amacıyla teorik bilgiye başvurması gerekmektedir. Adli bilimler bu bakımdan hem teorik hem de pratik çalışmayı gerektiren disiplinler arası bir bilim dalıdır. (Crispino, Ribaux, Houck, & Margot, 2011). Adli bilimler “adli patoloji”, “adli psikoloji”, “adli psikiyatri”, “adli farmakoloji”, “adli antropoloji”, “adli toksikoloji”, “adli genetik”, “kriminoloji” gibi farklı disiplinlerin olduğu bir alandır (Koç, & Biçer, 2009). Adli bilimlerde yapılan çalışmalar ile bilimsel bilgi ve metodoloji uygulanarak adli sorunlara çözüm üretilmektedir (Knepper, 2017).

Adli bilimler “adli” olay ve olgu ile ilgili her konuda disiplinleri birleştiren bir çatı görevi görmektedir. Doğan (2022) adli tıp adli bilimlerde oldukça önemli yeri olan adli bilimlerin bir uzmanlık alanı olduğunu belirtmiştir. Tarihi; yüzyıllar öncesine kadar uzanan adli tıp, hukuk ve tıp biliminin entegre olarak işlev gördüğü bir bilim dalıdır. Adli hekimler, tıp biliminin yetki alanları çerçevesinde hukukun uygulanması sürecinde etkin rol oynamaktadırlar (Payne-James, 2005; Koç, & Biçer, 2009). Adli tıp alanı hukuk ve tıp biliminin alt alanlarının (örneğin; patoloji, psikiyatri, farmakoloji vb.) entegre çalışması ile yürütülmektedir (Engstrom, 2009).

Türkiye’de adli tıp ve adli bilimler alanı ile ilgili çalışmalar üniversitelerde yürütülmektedir. Lisansüstü eğitim öğretim faaliyetlerini sürdüren İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü 1982 yılında adli bilimler ve adli tıp alanında lisansüstü eğitim veren ilk kurum olarak kurulmuş ve 1983 yılında 2809 sayılı yasa ile kanunlaştırılmıştır. 1986 yılında ise Adli Tıp Enstitüsünde Tıp, Fen ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalları kurulmuştur. 1986-1987 eğitim öğretim yılında öğrenci kabulü yapılmıştır (<https://adlitip.istanbulc.edu.tr/tr/content/enstitumuz/tarihce>, erişim tarihi, 25. 03. 2022). Adli Tıp Enstitüsü Ankara Üniversitesinde 1983 yılında 2809 sayılı kanunla kurulmuş ve eğitim öğretim faaliyetlerine başlamıştır. Ankara Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsünün adı 2010 yılında Adli Bilimler Enstitüsü olarak değiştirilmiştir. Ankara Üniversitesi Adli Bilimler Enstitüsü’nde Adli Toksikoloji, Kriminalistik, Adli Biyoloji, Adli Genetik ve Adli Psikoloji olmak üzere beş ana bilim dalında lisans eğitimi verilmektedir (<http://adlibilimler.ankara.edu.tr/yonetim/> erişim tarihi, 25. 03. 2022). 2018 yılında 7141 sayılı kanun ile kurulan İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa’da Adli Tıp Enstitüsü faaliyetlerini sürdürmeye başlamıştır. Adli Tıp Enstitüsünün adı 2019

yılında Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü olarak değiştirilmiştir (<https://adlitip.istanbulc.edu.tr/tr/content/enstitumuz/tarihce>, erişim tarihi 25. 03. 2022). Polis Akademisinde Adli Bilimler Enstitüsü 05 Mart 2012 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile faaliyetlerine başlamıştır (<https://abe.pa.edu.tr/hakkinda.html>, erişim tarihi, 25. 03. 2022). Üsküdar Üniversitesinde ise Bağımlılık ve Adli Bilimler Enstitüsü, 9 Nisan 2016 tarihinde kurulmuştur (<https://uskudar.edu.tr/babe/genel-bilgi>, erişim tarihi, 25. 03. 2022).

1. ARAŞTIRMANIN AMACI

Türk Dil Kurumu tarafından “forensic sciences” terimi Türkçede “adli bilimler” olarak verilmiştir. Adli olaylarla ilgili bilimsel gerçeğe ulaşmak için başvuru adli bilimler disiplinleri arası çalışmalar ile öne çıkmaktadır (Margot, 2011). Adli bilimlerde sosyal, fen ve tıp bilimlerinde disiplinler arası çalışmalar ile araştırmalar yapılmaktadır. Bu çalışmanın amacı; adli bilimler alanında hazırlanmış olan lisansüstü tezlerin meta sentez yöntemi kullanılarak incelenmesi ve bu enstitülerde çalışılan konularda kullanılan yöntemlerin ne olduğu, nasıl çalışıldığı, amacının ve sonucunun olup olmadığı, önerilere yer verilip verilmediğinin tespit edilmesidir.

2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışma, Türkiye’de Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde üretilen lisansüstü tezler incelenerek bilimsel perspektif ile hangi alan ve konularda yazıldığı, amaçlarının neler olduğu, hangi sonuçlara ulaşıldığı ve önerilerinin neler olduğu tespit edilerek derlenmesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın adli bilimler ve adli tıp enstitüsünde yapılan lisansüstü tezler ile ilgili genel bir bakış açısı oluşturacağı ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir. Bu araştırma kapsamında, aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Adli Tıp ve Adli Bilimler alanında Türkiye’deki üniversitelerde lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü çalışmaların üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Hazırlanan tezlerin Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerine göre dağılımı nasıldır?
4. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü çalışmaların türlerine göre dağılımı (yüksek lisans ve doktora) nasıldır?

5. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü çalışmaların konulara (hukuk, sosyoloji, psikoloji vb.) göre dağılımı nasıldır?
6. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü çalışmaların yöntemlere göre dağılımı nasıldır?
7. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olan lisansüstü çalışmalarda amaç belirtilmiş midir?
8. Adli Tıp ve Adli Bilimler alanında Türkiye'deki üniversitelerde tamamlanmış olan lisansüstü çalışmalarda nihai bir sonuç belirtilmiş midir?
9. Adli Tıp ve Adli Bilimler alanında Türkiye'deki üniversitelerde tamamlanmış olan lisansüstü çalışmalarda öneri var mıdır?

Bu araştırmada Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Türkiye'deki Üniversitelerde tamamlanmış olup 21.05.22 tarihine kadar Yükseköğretim Tez Veri Tabanında bulunan tezlerin meta-sentez yapılması planlanmıştır. Meta-sentez çalışması ile belli bir konuda derlenen araştırmalardan elde edilen bulguları değerlendirerek nicel değerler ile sonuçlar elde edilmektedir (Ludvigsen, Hall Meyer, Fegran, Aagaard & Uhrenfeldt, 2016). Meta-sentez çalışmaları, araştırılan konu ile ilgili yapılan çalışmaların toplamından elde edilen bulguların birbirine entegre ederek bir sonuca ulaşılmaktadır (Clemmens, 2003).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu araştırmada Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olup 21.05.2022 tarihine kadar Yükseköğretim Tez veri tabanında bulunan tezlerin meta-sentez yapılması planlanmıştır. Meta-sentez çalışması ile belli bir konuda derlenen araştırmalardan elde edilen bulguları değerlendirerek nicel değerler ile sonuçlar elde edilmektedir (Ludvigsen, Hall Meyer, Fegran, Aagaard & Uhrenfeldt, 2016; Elçiçek, 2022). Meta-sentez çalışmaları ile araştırılan konu ile ilgili yapılan çalışmaların toplamından elde edilen bulguların birbiri ile entegre ederek bir sonuca ulaşılmaktadır (Clemmens, 2003, Aguirre, & Bolton, 2014). Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olan lisansüstü tezler ile ilgili bir meta-sentez çalışması bulunmamaktadır.

3.1. Örneklem

1991-2022 yılları arasında yayımlanmış olan ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanındaki tezler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında "Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü" anahtar kelimeleri

kullanılmıştır. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde 21.05.2022 tarihi itibarıyla YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanındaki 1991-2022 yılları arasında 977 tez ise araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

3.2. Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

Araştırmaya dâhil edilecek çalışmaların belirlenmesinde YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanından yararlanılmıştır. Araştırmaya dâhil edilme kriterleri: YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yayınlanmış bir tez olması ve Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde yapılmasıdır.

3.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olup 21.05.2022 tarihi itibarıyla Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan 977 tez ile sınırlıdır. 21.05.2022 tarihinden sonra ilgili veri tabanında yer alan tezler araştırmaya dâhil edilmemiştir. Araştırmaya dâhil edilen tezlerden 97'sinin yayın izni bulunmaması nedeniyle detaylı araştırma yapılamamıştır. Bu tezlerden 49'unun ise özeti de ilgili veri tabanında bulunmamaktadır. Bu tezler de araştırmada sorulan sorular kapsamında değerlendirilmemiştir.

3.4. Kodlama

Araştırmada kullanılan kodları oluştururken Polat & Ay (2016) meta-sentez çalışmalarında geçerlilik ve güvenilirlik basamaklarından yararlanılmıştır. Çalışmada olası hatalardan sakınmak ve araştırmada geçerlilik ve güvenilirliğinin sağlanması amacıyla araştırmaya dâhil edilen tezler, başka bir araştırmacı tarafından da okunarak tezlerin ortak yönleri saptanmıştır. Bulgularda konu bütünlüğünü oluşturabilmek ve sentezlemeyi kolaylaştırabilmek için tezler ortak yönler göz önünde bulundurularak kodlanmıştır. Çalışmada tezlerin amaçlarına yönelik on, tezlerin sonuçlarıyla ilişkili on bir ve tezlerde yer verilen önerilerle alakalı sekiz tema oluşturularak kodlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında incelenen tezler, önceden belirlenmiş olan temalara göre nicel ve nitel olarak analiz edilmiştir. Niceliksel olarak temalara uygun olan bulgular, grafik veya tablo olarak verilmiştir. Elde edilen sonuçların bu şekilde verilmesindeki maksat alanda yapılan çalışmaların bütününe dair bir çıkarım yapılmasını sağlamaktır. Nicel olarak tezler yıl, tür, üniversite ve yöntem başlıklarında kategorize edilerek verilmiştir. Nitel olarak konu, alan, amaç, sonuç

ve öneriler arasındaki benzerlik ve farklılıklar tespit edilerek tablo olarak verilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, “Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde” hazırlanmış olan ve Yüksek Öğretim Kurumu tez veri tabanında bulunan tezlerin içerik analizi sonucunda elde edilen bulguları verilmiştir.

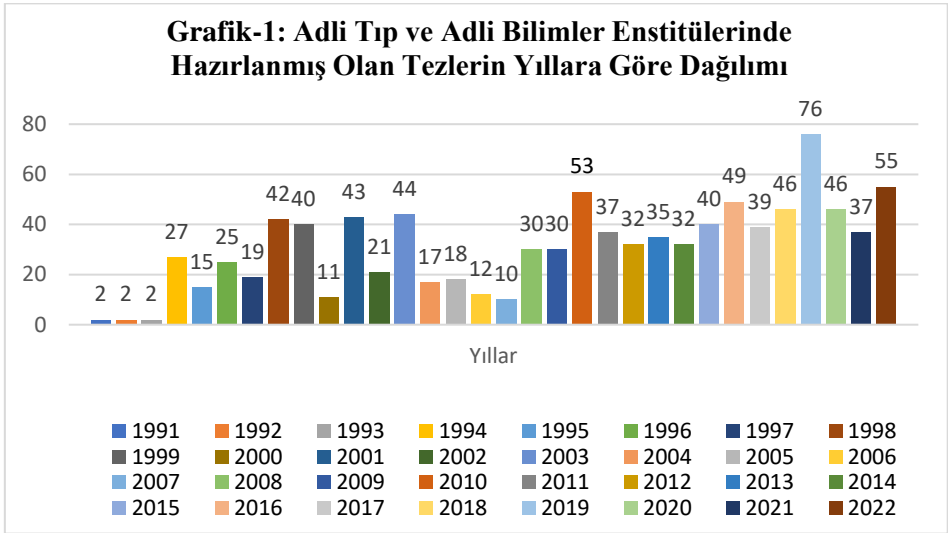
Tablo 1’de, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olan tezlerin türleri, özellikleri, araştırma desenleri ve erişim izin durumlarına dair bilgiler yer almaktadır. Bu bulgularda tezlerin %75,63 (739)’ünün yüksek lisans tezi, %68,78 (672)’ünün ise özgün türde tezler olması öne çıkmaktadır. Özgün araştırma olarak hazırlanmış tezlerde ise çoğunlukla niceliksel yöntemlerin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Çalışmada 169 (17,29) tezin özelliğine ise ulaşılamamıştır. Bu tezlere erişim izni olmadığı için “ulaşılamayan” olarak kodlanmıştır. Ulaşılamayan tezlerden 24’ünün hangi anabilim dalında hazırlandığı bilgisi de bulunmamaktadır.

Tablo-1. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Türleri, Özellikleri, Yöntemi ve İzin Durumları

		N	%
Tezin Türü	Yüksek Lisans	739	75,63
	Doktora	238	24,37
	Toplam	977	100,0
Tezin Özelliği	Özgün araştırma	672	68,78
	Derleme	96	9,82
	Ulaşılamayan	209	21,39
	Toplam	977	100,0
Tezin Yöntemi	Niteliksel	59	6,03
	Niceliksel	711	72,77
	Karma	61	6,24
	Ulaşılamayan	169	17,29

	Toplam	977	100,0
Erişim İzin Durumu	İzinli	808	82,70
	İzinsiz	169	17,29
	Toplam	977	100,0

Grafik-1.'de yıllara göre Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanan tezler verilmiştir. Grafikte, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde en fazla tez 2019 yılında 76'sının tamamlanmış olması öne çıkmaktadır. 2010 yılında 53, 2016 yılında 49 ve 2018 yılında ise 46 tez tamamlandığı görülmektedir. Grafikte bu tezlerin 340 (%34,80)'sinin 2015 yılı ve sonraki yıllarda tamamlandığı görülmektedir.

Tablo-2.'de Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan tezlerin üniversitelere göre dağılımları yer almaktadır. Tablo incelendiğinde 663 (%67,86)'sinin İstanbul Üniversitesinde hazırlandığı görülmektedir. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'da ise 80 (%8,18), Polis Akademisinde 20 (%2,47), Ankara Üniversitesinde 210 (%21,49) ve Üsküdar Üniversitesinde ise 4 (%0,41) lisansüstü tez tamamlanmıştır.

Tablo 2: Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Hazırlanan Tezlerin Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversite		Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Ankara Üniversitesi	N	148	62	210
	%	71,21	28,79	100,0
İstanbul Üniversitesi	N	513	150	663
	%	75,37	24,63	100,0
İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa	N	54	26	80
	%	67,08	32,92	100
Polis Akademisi	N	20		20
	%	100		100
Üsküdar Üniversitesi	N	4		4
	%	100		100,0

Tablo-3.'te Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımları verilmiştir. Bu tablodaki bulgulara göre Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında 493 (%50,46), Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında 210 (%21,49), Tıp Bilimleri Ana Bilim Dalında 24 (%2,45), Disiplinler Arası Adli Bilimler Ana Bilim Dalında 198 (%20,26), Kriminalistik Ana Bilim Dalında 7 (%0,716), Adli Bilimler Ana Bilim Dalında ise 4, hangi ana bilim dalında hazırlanmış olduğu belirtilmeyen lisansüstü tez sayısı ise 27 (%2,76) olarak verilmiştir.

Tablo-3. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı		Yüksek Lisans	Doktora	Toplam
Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	N	382	111	493
	%	77,48	22,52	100,0
Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı	N	166	44	210
	%	79,05	20,95	100,0
Tıp Bilimleri Ana Bilim Dalı	N	2	22	24
	%	8,33	91,66	100,0
Adli Bilimler Ana Bilim Dalı	N	4	-	4
	%	100	-	100,0
Disiplinlerarası Adli Bilimler Ana Bilim Dalı	N	132	57	187
	%	70,58	29,42	100,0
Kriminalistik Ana Bilim Dalı	N	1	6	7
	%	14,28	85,71	100,0
Adli Psikoloji Ana Bilim Dalı	N	12	2	14
	%	85,71	14,28	100,0
Adli Toksikoloji ve Kimya Ana Bilim Dalı	N	8	6	14
	%	57,14	42,85	100,0
Adli Bilişim Ana Bilim Dalı	N	1	-	1
	N	22	2	24
Belirsiz	%	91,66	8,33	100

Tablo-4'te Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarında alana göre dağılımları verilmiştir. Bu tablodaki bulgulara göre Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında Psikoloji 168, Sosyoloji 42, Hukuk 33, Kriminoloji 11, Ekonomi/Bankacılık 5, Halkla İlişkiler 4, Kamu Yönetimi/ Uluslararası İlişkiler 4, Tarih 3, Teknoloji 3, diğer alanlarda 121, ulaşılamayan 99 olmak üzere toplam 493 tez bulunmaktadır. Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında Genetik 32, Veterinerlik 6, Kimya 7, Mühendislik 3, Antropoloji 5,

Gıda Mühendisliği 17, Hukuk 8, diğer 115, ulaşılamayan 17 olmak üzere toplamda 210 lisansüstü tez tamamlanmıştır. Disiplinler Arası Bilimleri Ana Bilim Dalında kriminalistik 84, genetik 23, psikoloji 37, hukuk 13, kimya 11, psikofarmakoloji 8, diğer alanlarda 14 ve ulaşılmayan 8 olmak üzere toplam 198 tez hazırlanmıştır.

Tablo-4. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Türlere Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalları	Alan	N	Yüksek Lisans	Doktora
Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	Psikoloji	168	139	29
	Sosyoloji	42	29	13
	Hukuk	33	26	7
	Kriminoloji	11	10	1
	Ekonomi/Bankacılık	5	1	4
	Halkla İlişkiler	4	4	
	Kamu Yönetimi/ Uluslararası İlişkiler	4	4	
	Tarih	3	2	1
	Teknoloji	3	2	1
	Diğer	121	98	23
Ulaşılamayan	99	67	32	
Toplam		493	382	111
Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı	Genetik	32	24	8
	Veterinerlik	6	5	1
	Kimya	7	5	2
	Mühendislik	3	3	
	Antropoloji	5	5	
Gıda Mühendisliği	17	16	1	

	Hukuk	8	4	4
	Diğer	93	72	21
	Ulaşılamayan	39	32	7
	Toplam	210	166	44
Disiplinler Arası Adli Bilimler Ana Bilim Dalı	Kriminalistik	88	65	19
	Genetik	23	20	3
	Psikoloji	37	12	25
	Hukuk	13	13	-
	Kimya	11	6	5
	Psikofarmakoloji	8	8	-
	Diğer	14	11	3
	Ulaşılamayan	8	6	2
	Toplam	198	141	57
	Kriminalistik Anabilim Dalı		7	6
Adli Psikoloji Ana Bilim Dalı	Psikoloji	2	1	1
Adli Toksikoloji Ana Bilim Dalı	Ulaşılamayan	12	11	1
	Kimya	3	1	2
	Ulaşılamayan	11	6	5
Adli Bilişim Ana Bilim Dalı		1	1	-

Tablo-5.'te, tezlerin alanları tezlerin özellikleri (derleme/özgün araştırma) açısından değerlendirilmiştir. Öne çıkan bulgu ise özgün araştırma olarak hazırlanmış olan 672 tezdten 326 tez Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında hazırlanmış olmasıdır. Bu çalışmalarda diğer alanlara oranla psikoloji alanı ile ilgili yapılan araştırmalar diğer alanlara oranla oldukça fazla olduğu 157 (%48.15) olmaktadır.

Tablo-5. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Özelliklerine Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalları	Alan	N	Derleme	Özgün
Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	Psikoloji	168	11	157
	Sosyoloji	42	2	40
	Hukuk	33	24	9
	Kriminoloji	12	2	9
	Ekonomi/Bankacılık	5	1	4
	Halkla İlişkiler	4	1	3
	Kamu Yönetimi/ Uluslararası İlişkiler	4	2	2
	Tarih	3	3	-
	Teknoloji	3	-	3
	Diğer	120	16	104
Toplam	394	67	326	
Fen Bilimleri Ana Bilim Dalı	Genetik	32	-	32
	Veterinerlik	6	-	6
	Kimya	7	-	7
	Mühendislik	3	-	3
	Antropoloji	5	-	5
	Gıda Mühendisliği	17	-	17
	Hukuk	8	6	2
	Diğer	93	7	86
Toplam	171	15	156	
Disiplinler Arası Adli Bilimler Ana Bilim Dalı	Kriminalistik	84	-	84
	Genetik	23	-	23
	Psikoloji	37	3	34
	Hukuk	13	11	2
	Kimya	11	-	11
	Psikofarmakoloji	8	-	8
	Diğer	14	-	14
	Toplam	190	14	176
Kriminalistik Anabilim Dalı		7	-	7
Adli Psikoloji Ana Bilim Dalı		3	-	3

Adli Toksikoloji ve Kimya Ana Bilim Dalı	3	-	3
Adli Bilişim Ana Bilim Dalı	1	-	1

Tablo-6.'da, tezlerin alanları, yöntemleri (nitel, nicel ve karma) açısından değerlendirilmiştir. Öne çıkan bulgu ise nicel yöntemler ile hazırlanmış olan tezlerden 294 (%45,79)'ünün Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında hazırlanmış olmasıdır. Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında ise Psikoloji alanı ile ilgili hazırlanan tezler nicel yöntemle hazırlanan tezler arasında sayıca en fazla (137) olanıdır.

Tablo-6. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Yöntemlerine Göre Dağılımı

Ana Bilim Daları	Alan	Nitel	Nicel	Karma
Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı	Psikoloji	10	135	21
	Sosyoloji	5	29	8
	Hukuk	19	8	6
	Kriminoloji	2	6	3
	Ekonomi/Bankacılık	1	3	1
	Halkla İlişkiler	1	3	-
	Kamu Yönetimi/ Uluslararası İlişkiler	2	2	-
	Tarih	3	-	-
	Teknoloji	-	3	-
	Diğer	6	23	14

	Genetik	-	32	-
	Veterinerlik	-	6	-
	Kimya	-	7	-
Fen Bilimleri Anabilim Dalı	Mühendislik	-	3	-
	Antropoloji	-	5	-
	Gıda Mühendisliği	-	17	-
	Hukuk	7	1	-
	Diğer	3	83	7
	Kriminalistik	-	82	2
	Genetik	-	23	-
Disiplinler Arası Adli Bilimler Anabilim Dalı	Psikoloji	5	30	2
	Hukuk	6	3	4
	Kimya	-	11	-
	Pskofarmakoloji	-	8	-
	Diğer	2	6	3
Kriminalistik Anabilim Dalı			7	
Adli Psikoloji Anabilim Dalı		1	2	-
Adli Toksikoloji ve Kimya Anabilim Dalı		-	3	-
Adli Bilişim Anabilim Dalı		-	1	-

Tablo-7.'de, tezlerin konulara göre dağılımı verilmiştir. Tabloya göre suç konusunda hazırlanmış olan tezlerin sayısının 112 olarak tespit edildiği ve kodlanmış olan konular arasında en fazla olduğu saptanmıştır. Bu tezlerin 24 psikoloji alanında hazırlanmıştır.

Tablo-7. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Konulara Göre Dağılımı

Alan	Konu	N	Yüksek Lisans	Doktora
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı	Suç	118	89	29
	Hükümlü	10	7	3
	Aile	18	17	1
	Kolluk	11	4	2
	Şiddet	51	44	7
	İntihar	13	10	3
	Madde	29	26	3
	Bilirkişilik	5	5	-
	Malpraktis	1	1	-
	Terör	4	4	-
	Çocukluk Çağı Travmaları	58	42	16
	İletişim	4	2	2
	Yönetim	2	2	-
	Göç	9	9	-
Diğer	68	57	11	
Fen Bilimleri Anabilim Dalı	DNA	14	11	3
	Genetik	12	8	4
	Cinsiyet Tayini	6	6	-

	Belge İnceleme	9	7	2
	Tıbbi Malpraktis	4		4
	Madde	9	9	-
	Hukuk	8	4	4
	Mühendislik	20	15	5
	Diğer	95	78	17
	Otopsi	8	8	-
	Kriminalistik	88	69	19
Disiplinlerarası	Psikoloji	37	12	25
Adli Bilimler	Antropoloji	12	9	3
	Biyoloji	12	9	3
	Genetik	14	12	2
	Diğer	19	16	3
Krimibalistik Anabilim Dalı		7	6	1
Adli Psikoloji Ana Bilim Dalı		3	0	7
Adli Toksikoloji ve Kimya Ana Bilim Dalı		3	1	2
Adli Bilişim Ana Bilim Dalı		1	1	0

Tablo-8.'de tezlerin amaçları, tezlerin türüne göre yüksek lisans ve doktora kategorisinde incelenmiştir. Amaçları net olarak belirtilen tezlerin çoğunluğunun psikopatoloji konusunda olduğu saptanmıştır.

Tablo- 8. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Amaçlarına Göre Dağılımı

Amaç	N	Yüksek Lisans	Doktora
Suçlu profili, suçun oluşumu	126	91	35
Kriminoloji ve/veya psikolojik ekseninde aile	51	38	13
Şiddet davranışının boyutları	73	48	25
Psikopatoloji ve adli bilimler	42	34	8
Madde kullanım ve/veya madde etkisi	18	16	2
Göçün sosyolojik ve psikolojik boyutları	4	3	1
Tıbbi Malpraktis davalarında deliller	4	1	3
Mobing ve iş arasındaki ilişki	6	3	3
Medya ve hukuk	4	4	
Adli Bilimlerde delil	121	78	43
Diğer	359	263	96
Toplam	808	579	229

Tezlerin sonuçları, tematik kodlama ile 10 ana başlık altında kategorize edilmiştir. Tablo 9’da bu tezler yüksek lisans ve doktora türüne göre değerlendirilmiştir. Tezlerin büyük çoğunluğunun adli olayları aydınlatma ve suç bağlamında olması öne çıkmaktadır.

Tablo-9. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Sonuçlarına Göre Dağılımı

Sonuç	N	Yüksek Lisans	Doktora
Suç motivasyonu	112	78	34
Ailenin adli olaylardaki rolü	48	39	9
Psikiyatrik bozukluklar ve aile	62	43	19
Madde etkisi ve suç	23	21	2
Ayrımcılık ve nefret suçları	3	2	1
Medyanın haber almaya etkisi	4	4	
Terör olaylarının etkisi	4	4	
DNA'nın adli bilimler için önemi	27	19	8
Adli olayın aydınlatılması	15	9	6
Adli Olayların aydınlatılmasında belge	134	93	41
Diğer	376	259	117
Toplam	808	571	237

Tablo-10. Da tezlerin önerileri, yüksek lisans ve doktora türüne göre incelenmiştir. Tezlerin önerileri, tematik kodlama ile 9 alt alan olarak belirlenmiştir. Bu önerilere araştırmacıların tezlerinde vermiş oldukları bulgular ışığında ulaşılmıştır.

Tablo-10. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Yazılan Tezlerin Önerilerine Göre Dağılımı

Öneri	N	Yüksek Lisans	Doktora
Eğitim, psikoterapi	299	237	62
Aile içi iletişimi güçlendirmek	35	14	21
Şiddet önleme kurumları	29	16	13
Madde kullanımı önleme stratejileri	15	12	3
Suç önlemek için kamusal stratejiler	40	27	13
En çok hata yapılan noktalar konusunda aydınlatılması	48	21	27
Konuyu meslek bağlamında değerlendirip iyileştirme	4	1	3
Adli olayları aydınlatmada yeni yöntemlerin kullanılması için eğitim	35	29	6
Önerisi Bulunmayan	296	247	49

5.TARTIŞMA

Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olan tezlerin daha çok yüksek lisans programlarında ve özgün türde hazırlanmış olduğu saptanmıştır. Bu tezlerin büyük bir bölümünün erişime açık olduğu görülmektedir (Tablo 1). Lisansüstü çalışmalarda doktora programı alandaki bilgi ve yetkinlik bakımından en üst düzeyde bir yeterlilik kazandırmayı amaçlamaktadır (Toprak & Erdoğan, 2013). Yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara göre Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tezlerin %22,90'ı neredeyse 1/4'ünün doktora tezi olduğu saptanmıştır (Tablo1). Lisans eğitiminde edinilen akademik bilgiyi daha da derinleştirmek ve akademik çalışmalar yapabilmek için yüksek lisans bir basamak olarak görülmektedir. Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde ile ilgili

yayımlanmış tezlerin özellik durumlarına göre dağılımına bakıldığında; özgün tezlerin sayısının 672 derleme araştırma olarak gerçekleştirilen tezlerin ise 96 olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılamayan tez sayısı ise 169 (%17,29) olarak saptanmıştır (Tablo, 1). Ankara Üniversitesi'nde Adli Bilimler Enstitüsü Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne bağlı olarak hizmet vermekte olup hazırlanan tezler Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü adı ile YÖK tez veri tabanında bulunmaktadır.

Yapılan araştırmada Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerde hazırlanmış olan tezler doğrusal olmamakla birlikte her yıl artarak çalışmalara devam edilmiş, özellikle 2020 yılı ve sonrasında arttığı tespit edilmiştir (Grafik, 1). Adli bilimlerde disiplinler arası çalışmalar ile birlikte araştırmalar hız kazanmıştır (Ristenbatt III, Hietpas, De Forest, & Margot, 2022).

Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hazırlanmış olan tezlerin 663 (%67,86)'sinin İstanbul Üniversitesinde hazırlandığı görülmektedir. İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'da ise 80 (%8,18) tez hazırlanmıştır (Tablo, 2). Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü 2018 yılında 30.425 sayılı Resmî Gazetede ilan edilen 7141 sayılı kanuna göre İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'da kalmıştır (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180518-1.htm>, erişim tarihi, 25. 03. 2022).

Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında 493 (%51,73), Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında 210 (%22,03), Tıp Bilimleri Ana Bilim Dalında 24 (%3,10), Kriminalistik Ana Bilim Dalında 7 (%0,73) tez tamamlanmıştır (Tablo, 3). İstanbul ve Ankara Üniversitelerinde Adli Bilimlerde yüksek lisans ve doktora eğitimi verilmektedir (Koç & Biçer, 2009).

Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalında Psikoloji 168, Sosyoloji 42, Hukuk 33, Kriminoloji 11, Ekonomi/Bankacılık 5, Halkla İlişkiler 4, Kamu Yönetimi/ Uluslararası İlişkiler 4, Tarih 3, Teknoloji 3, diğer 162, Ulaşılamayan 99 olmak üzere toplam 493 tez bulunmaktadır. Fen Bilimleri Ana Bilim Dalında Genetik 32, Veterinerlik 6, Kimya 7, Mühendislik 3, Antropoloji 5, Gıda Mühendisliği 17, Hukuk 8, diğer 115, ulaşılabilen 17 olmak üzere toplamda 210 lisansüstü tez tamamlanmıştır. Disiplinler Arası Bilimleri Ana Bilim Dalında kriminalistik 84, genetik 23, psikoloji 37, hukuk 13, kimya 11, psikofarmakoloji 8, diğer alanlarda 14 ve ulaşılabilen 8 olmak üzere toplam 198 tez hazırlanmıştır (Tablo, 4).

Adli bilimler hukuk sistemi, kolluk, özel şirketler, bankacılık, eğitim, kültür gibi her konu ile yakından ilişkili bir alandır. Bu bakımdan her alandan araştırmacılar

disiplinler arası çalışmalar yaparak adli bilimler alanında hizmet vermektedir (Dinis-Oliveira, Madureira-Carvalho, Fernandes, Caldas & Azevedo, 2022). Diğer diye kodladığımız çalışmaların her biri ayrı ayrı konuları ihtiva ettiğinden dolayı farklı bir kod verilmeyip topluca değerlendirilmiştir. Verilen tabloda da görüldüğü gibi Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde hemen her konuda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar disiplinler arası perspektif ile adli olay ve olgulara çözüm önerileri sunmak için bir klavuz niteliği taşımaktadır.

Nicel yöntemler ile hazırlanmış olan tezlerin diğerlerine kıyasla daha fazla olduğu görülmektedir (Tablo, VI). Nicel araştırma yöntemleri ile konu sayısal veriler ile bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki nedensel ilişki açıklanmaktadır. Alanyazında nitel, karma ya da nicel araştırma yöntemlerinin birinin diğerine oranla daha güvenilir olduğuna ilişkin bir durumun söz konusu olmadığı belirtilmiştir (Gökçe, Toktay, & Arpat, 2022).

Azzopardi, Eirich, Rash, MacDonald & Madigan (2019) çocukların cinsel istismarına ilişkin yaptıkları meta analizde bu konuda çalışılan 2393 makaleye ulaştıklarını belirtmiştir. Yaptığımız çalışmada da görüldüğü üzere Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde çocukluk çağı travmaları diğer konulara kıyasla daha fazla çalışılan konular arasındadır. Bunu müteakip suç ve şiddet konuları diğer konulara kıyasla daha fazla çalışılan konular arasında olduğu saptanmıştır.

Toprak (2013)'a göre lisansüstü programlarda çalışmalar alt alana, temel alana ve geniş alana doğru bir hiyerarşi ile disiplinler arası temel alan metodolojisi ile çalışılmaktadır. Adli Bilimler Enstitülerinde çalışılan konular oldukça geniş bir yelpazede olduğu görülmektedir. Bu araştırmalarda açıkça görülmektedir ki Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan tezler disiplinler arası çalışmalar yürütülmektedir (Tablo, 7).

SONUÇ

Adli Bilimler Enstitülerinde oldukça geniş bir yelpazede disiplinlerden lisansüstü tez çalışmalarının yapıldığı görülmektedir. Bunun sebebinin ise ilgili alanda disiplinler arası araştırmacıların yer alması olduğu düşünülmektedir. Ancak çalışmada Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitülerinde tamamlanmış olan lisansüstü çalışmalarda güncel konulardan olan yapay zekâ, bigdata, salgın hastalıklar, organ nakli gibi konuların yer almadığı görülmektedir. Yapılan tezlerin kodlanması ile 24 ayrı konunun sosyal bilimler ana bilim dalı, fen bilimleri ana bilim dalı ve tıp bilimleri ana bilim dalında da çalışıldığı ve diğer olarak kodlanan 100'den daha fazla konunun ise bu üç ana bilim dalında ve kriminalistik ana bilim dalında da

çalışıldığı görülmektedir. Sosyal bilimler ana bilim dalında diğer ana bilim dallarına kıyasla daha fazla çalışma yapıldığı görülmektedir. Yapılan önerilerin “adli olayı aydınlatma”, psikoterapi, “bilinçlendirme” gibi genel ifadelerle yer verildiği görülmektedir. Bu araştırmanın adli bilimler alanında yapılacak çalışmalara bütünsel kaynak olarak önemli katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aguirre, R. T., & Bolton, K. W. (2014). Qualitative interpretive meta-synthesis in social work research: Uncharted territory. *Journal of Social Work*, 14(3), 279-294.
- Azzopardi, C., Eirich, R., Rash, C. L., MacDonald, S., & Madigan, S. (2019). A meta-analysis of the prevalence of child sexual abuse disclosure in forensic settings. *Child Abuse & Neglect*, 93, 291-304.
- Clemmens, D. (2003). Adolescent motherhood: A meta-synthesis of qualitative studies. *MCN: The American Journal of Maternal/Child Nursing*, 28(2), 93-99.
- Crispino, F., Ribaux, O., Houck, M., & Margot, P. (2011). Forensic science—a true science? *Australian Journal of Forensic Sciences*, 43(2-3), 157-176.
- Dinis-Oliveira, R. J., Madureira-Carvalho, Á., Fernandes, L., Caldas, I. M., & Azevedo, R. M. (2022). The Portuguese Association of Forensic Sciences Model for Forensic Expert Certification: An Urgent Need and Regulation Proposal. *Forensic Sciences*, 2(2), 417-422.
- Doğan, M. B. (2022). Adli Bilimlerde Adli Tıp ve Adli Tıp Dışı Alanların Türkiye'deki Yapılanması ile İlgili Sorunlar: İki Rapor ile Değerlendirme. *Adli Tıp Bülteni*, 27(1), 66-77.
- Elçiçek, M. (2022). Uzaktan Eğitim Engelleri: Bir Meta-Sentez Çalışması. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 35-45.
- Engstrom, E. J. (2009). History of forensic psychiatry. *Current Opinion in Psychiatry*, 22(6), 576-581.
- Gökçe, E. U. (2022). Uluslararası ilişkiler çalışmalarında açıklamaya ve anlamaya dayalı nitel araştırma süreci, yöntemler ve bilgisayar destekli veri analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (51), 37-53.
- İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü, Erişim tarihi: 07.04.2022, <https://adlitip.iuc.edu.tr/content/enstitumuz/tarihce>.
- Knepper, P. (2017). Twin sciences?: The history of forensic science and criminology. In *The Routledge International Handbook of Forensic Intelligence and Criminology* (pp. 7-17). Routledge.

- Koç, S., & Biçer, Ü. (2009). Adli tıbbın tarihsel gelişimi, Türkiye'deki yapılanması ve sorunları. *Klinik Gelişim*, 22, 1-5.
- Ludvigsen, M. S., Hall, E. O., Meyer, G., Fegran, L., Aagaard, H., & Uhrenfeldt, L. (2016). Using Sandelowski and Barroso's meta-synthesis method in advancing qualitative evidence. *Qualitative health research*, 26(3), 320-329.
- Margot, P. (2011). Forensic science on trial-What is the law of the land? *Australian Journal of Forensic Sciences*, 43(2-3), 89-103.
- Neal, T., Lienert, P., Denne, E., & Singh, J. P. (2022). A general model of cognitive bias in human judgment and systematic review specific to forensic mental health. *Law and human behavior*, 46(2), 99.
- Payne-James, J. (2005). History and development of clinical forensic medicine. In *Clinical forensic medicine* (pp. 1-36). Humana Press.
- Polat, S., & Ay, O. (2016). Meta-sentez: Kavramsal bir çözümleme. *Eğitimde Nitel*
- Ristenbatt III, R. R., Hietpas, J., De Forest, P. R., & Margot, P. A. (2022). Traceology, criminalistics, and forensic science. *Journal of Forensic Sciences*, 67(1), 28-32.
- Toprak, M. & Erdoğan, A. (2013). Lisansüstü eğitimde Avrupa yaklaşımı. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, *Bildiriler Kitabı*, 10-36.
- Ludvigsen, M. S., Hall, E. O., Meyer, G., Fegran, L., Aagaard, H., & Uhrenfeldt, L. (2016). Using Sandelowski and Barroso's meta-synthesis method in advancing qualitative evidence. *Qualitative health research*, 26(3), 320-329.
- Ankara Üniversitesi, Adli Bilimler Enstitüsü, Erişim tarihi: 07.04.2022, <http://adlibilimler.ankara.edu.tr/yonetim/>.
- Resmî Gazete, Kanun No: 7141 (2018). Erişim tarihi: 07.04.2022, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/05/20180518-1.htm>.
- Yüksek Öğretim Kurumu Ulusal Tez Veri Tabanı, Erişim tarihi: 15.10.2022, <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>.

